

Tank Challenger

Chyby učiněné při sestavování technických specifikací pro nové tanky způsobily, že britská armáda vstoupila do druhé světové války s obrněnou technikou, která nesnesla srovnání s německou výzbrojí. Tato situace trvala v podstatě po celou dobu války a až na samém konci konfliktu se objevil Centurion, jediný britský tank, jenž byl schopen boje s Tigery a Panthery, nicméně do žádných bojů již nestačil zasáhnout. Teprve v poválečném období se Britům podařilo vyvinout konstrukci, jejíž parametry odpovídaly bojovým vozidlům jednak amerického spojence, jednak potenciálního nepřítele představovaného sovětskou armádou. Dlouhá léta vyráběný Centurion byl nahrazen novějším typem Chieftain. Objednávka na Chieftainy, která přišla z Íránu, vedla ke vzniku výrazně modernizovaných vývojových verzí, z nichž vychází současný hlavní bojový tank (MBT - Main Battle Tank) britských ozbrojených sil.

Challenger 1

V roce 1974 si Írán objednal 125 tanků pod exportním označením Shir 1 (FV4030/2) s motorem V- 12 1200 a převodovkou TN37 a 1 225 tanků Shir 2 (FV4030/3). Během realizace objednávky prvního z těchto typů byla v roce 1979 v Íránu svržena vláda šáha Muhammada Rezy Pahlaviho. Nová vláda objednávku zrušila a podnik Royal Ordnance v Leedsu stanul na pokraji bankrotu. Zachránila jej vláda Jordánského království, jež objednávku převzala a zvýšila ji na 274 tanků, které byly upravenou verzí vozidla vyráběného pro Írán a obdržely název Khalid. Tanky pro nového zákazníka byly vybaveny radarem Marconi, balistickým počítačem, pozorovacím zařízením Barr & Stroud TL a denním i nočním pozorovacím velitelským přístrojem Pilkington No 84.

Vdobě krachu kontraktu s Íránem již existovaly dva prototypy stroje Shir 2 stavěné na podvozku Shir 1. Tato vozidla vyvíjená střediskem Royal Armaments Research and Development Establishment v Chertsey dostala zcela nové korby i věže. Poprvé byl na britském tanku použit vrstvený kompozitní pancíř typu Chobham, a navíc byly pod značným úhlem skloněny desky na čele korby i věže. Další novinkou byla instalace hydropneumatického odpružení firmy Dunlop Aviation Division, při němž bylo každé pojezdové kolo vybaveno servomotorem, díky jehož charakteristikám již nebylo nutné používat omezovač točivého momentu kola. Odpružení tohoto typu se znamenitě uplatňuje v terénu a osádka je vystavena pouze nevelkému dynamickému zatížení. Navíc tvoří vozidlo velmi stabilní základnu pro výzbroj. Všeobecně se soudí, že hydropneumatického odpružení bude používáno ve všech v budoucnu vyráběných tancích.

Ve vozidle byl ponechán motor z typu Shir 1 - dieselový vidlicový (v úhlu 60°) dvanáctiválec Perkins CV 12 TCA o výkonu 895 kW (1 200 HP) při 2 300 ot/min. Celá pohonná jednotka má tvar integrovaného bloku o hmotnosti 5,5 t, který lze vymontovat během 45 minut. Blok zároveň obsahuje hydrokinetickou převodovku David Brown GI TN37, planetovou rychlostní skříň a boční převodovky. Taková soustava přenosu výkonu umožňuje otáčení v libovolném okruhu. Motor tanku charakterizovala relativně nízká spotřeba, avšak poměr výkonu k hmotnosti 14,2 kW/t byl považován za nedostatečný a z toho důvodu dosahovalo vozidlo maximální rychlosti pouze 56 km/h, třebaže na krátkou vzdálenost se údajně mohlo rozjet rychlostí až 70 km/h.

Primární výzbroj tanku tvořil kanon L11A5 ráže 120 mm s drážkovaným vývrtem hlavně vybavené podtlakovým ejektorem a tepelnou ochranou, který střílel beznábojnicovou dělenou municí. Palebný průměr tvořily podkaliberní průbojné střely s odpojitelným obalem typu APDS (Armour Piercing Discarding Sabot) a průbojné šípovité střely s odpojitelným obalem typu APFSDS (Armor Piercing Fin Stabilized Discarding Sabot), dále kumulativní protipancéřové střely s měkkou hlavou typu HESH (High Explosive Squash Head) a zadýmovací střely typu SMK. Ve střelách typu APFSDS L23 bylo obvykle používáno wolframové jádro, avšak existovala též varianta Jericho 2 s jádrem z ochuzeného uranu. Sekundární výzbroj tvořily dva kulomety ráže 7,62 mm, jeden spřažený s kanonem a druhý dálkově ovládaný na velitelské věžičce. Dále neslo vozidlo deset (2x5) zadýmovacích granátometů instalovaných na čelní straně věže. Balistický počítač byl převzat z tanku Chieftain, ale byl k němu přidán termovizní pozorovací a zaměřovací systém TOGS (Thermal

Observation and Gunnery) umístěný pod pancéřovým krytem na pravé straně věže. K přístrojovému vybavení přibyl rovněž laserový dálkoměr, digitální balistický počítač a soustava senzorů sledujících povětrnostní podmínky. Celý systém byl zkonstruován tak, že velitel mohl vést palbu samostatně bez střelce.

Ke zvýšení domácího zájmu o tank vyvíjený původně výhradně na export došlo po ztroskotání plánů na stavbu společného britsko-německého bojového vozidla MBT-80 v roce 1977. V polovině roku 1980 vyšlo najevo, že britské snahy samostatně pokračovat v práci na projektu mohou přinést konkrétní výsledky nejdříve za deset let, a tak se ministerstvo obrany v červenci rozhodlo zakoupit tanky Shir 2 přizpůsobené požadavkům britské armády. Za cenu 300 milionů liber bylo objednáno 243 vozidel, jež dostala název Challenger (vyzyvatel), i když byl původně navržen název Cheviot. Nové stroje měla dostat britská okupační vojska v Německu BAOR (British Army of the Rhine = Britská rýnská armáda).

Po dvou prvních prototypech Shir 2 byl vyroben další pár a pak tři prototypy verze Challenger 1. Díky vypracovanému projektu iránského tanku byl vývoj Challengeru 1 v Royal Armaments Research and Development Establishment ukončen v roce 1981 a již v polovině téhož roku začal podnik v Leedsu se shromažďováním materiálu a přípravou na sériovou výrobu. Ta byla zahájena v následujícím roce a první sériový exemplář byl dodán odběrateli v březnu 1983. První tank byl zařazen do služby u 2. tankového pluku (2 RTR - 2nd Royal Tank Regiment) BAOR koncem roku 1984.

Posléze britská armáda zvýšila objednávku na 420 tanků, z nichž poslední byl dodán v polovině roku 1990. Poté co byl do výzbroje britských jednotek zařazen Challenger 2, byla většina tanků první verze do roku 2000 stažena ze služby a 392 kusů bylo prodáno do Jordánska. Tato vozidla, konkrétně jejich výzbroj, prošla dalekosáhlou modernizací. Dostala novou menší věž Falcon 2 Turret s kanonem ráže 120 mm s hladce vrtanou hlavní a nabíjecím automatem. Díky němu dosáhla rychlost palby teoreticky osm ran za minutu a konstrukce automatu umožňovala první tři výstřely během deseti sekund. Nový byl pochopitelně též systém řízení palby s balistickým počítačem a laserovým dálkoměrem. Modernizovaný tank dostal v jordánských ozbrojených silách název Al -Hussein.

CTT - Challenger Training Tank

Na stejném podvozku bylo postaveno také několik specializovaných vozidel. Na začátku roku 1988 objednalo ministerstvo obrany u firmy Vickers 17 cvičných tanků CTT. Všechny byly vyrobeny v Leedsu. První z nich byl dokončen v srpnu 1989 a většina pak byla dodána mezi květnem a zářím 1990. Jednalo se o tank určený k výcviku řidičů, který měl namísto věže prosklenou kabinu pro instruktora a čtyři účastníky kursu. Instruktore měl k dispozici zdvojené ovládání vozu a monitor ke sledování činnosti řidiče. Později bylo vyrobeno dalších pět exemplářů CTT, takže vzniklo celkem 22 těchto cvičných vozidel. Ve fázi testů skončily pokusy namontovat na tank protiletadlový věžový komplet Marksman s dvojicí automatických kanonů Oerlikon ráže 35 mm a naváděcím radarem Marconi, anebo věž firmy Vickers Shipbuilding and Engineering s kanonem ráže 155 mm. Ve fázi projektu zůstal raketový tank s novou věží vyzbrojenou na bocích dvěma raketomety po čtyřech střelách. V kontejneru na zadní části korby mělo být převáženo dalších 16 automaticky nabíjených raket.

CRARRV Challenger Armoured Repair and Recovery Vehicle

Pro tankové pluky vyzbrojené Challengery byl navržen vyprošťovací tank CRARRV. Tuto specializovanou verzi objednalo ministerstvo obrany v roce 1985. První smlouva s firmou Vickers zněla na 30 exemplářů a nakonec bylo objednáno 80 strojů, z nichž 48 kusů bylo vyrobeno v Leedsu a 32 kusů v Newcastleu upon Tyne. Vozidlo CRARRV je plně pancéřované, má novou převodovku TN54 a při vlastní hmotnosti 62 t (67,5 t s převáženou pohonnou jednotkou) může táhnout vozidla do hmotnosti 68 t rychlostí 30 km/h. Kromě vyproštění a odtahu lze s jeho pomocí provádět opravy poškozené nebo havarované bojové techniky přímo v poli. Za tímto účelem je vybaveno svařovacím agregátem a pneumatickým nářadím. K výměně pohonné jednotky slouží hydraulický jeřáb Atlas AK 6000 MS o nosnosti 6,5 t při délce vysunutého ramene 4,14 m a nosnosti 5 t při délce vysunutého ramene 5,15 m. Hlavní naviják typu Rotzler Treibmatic s hydraulickým pohonem může vyvinout tažnou sílu 510 kN, pomocný naviják typu Plumett TL 15 s elektrickým pohonem může vyvinout tažnou sílu 15 kN. Navíc je vpředu na korbě namontována buldozerová radlice o výkonu 280 kN použitelná jako kotva i jako shrnovač. Osádka tahače je šestičlenná a lze do něj přibrat i dva členy osádky taženého vozidla. Čtyři vozidla CRARRV zakoupil v červenci 1993 Omán.

Challenger 2

Challenger 1 byl v podstatě přechodnou konstrukcí, která nebyla navržena, aby nahradila typ Chieftain, nýbrž aby byla používána souběžně s ním. Převyšovala ho pouze kvalitou pancéřování a lepší průjezdností terénem, zatímco výzbroj, balistický počítač a pozorovací přístroje byly prakticky identické. Proto začal koncem roku 1986 koncern Vickers Defence Systems připravovat koncepci nového tanku pro britskou armádu. Impulsem, který urychlil práci na novém bojovém vozidle, byly tristní výsledky Challengeru 1 na Canadian Army Trophy, což je střelecká soutěž tankových vojsk NATO, která se v roce 1987 konala ve vojenském prostoru Grafenwöhr v Německu. Britský tank tam beznadějně propadl kvůli pomalé rychlosti palby, špatné funkci zaměřovačích a palebných systémů a nepraktické konstrukci vnitřku věže, přestože byl jeho kanon přesnější než zbraně jiných soutěžících.

Historie tanku Challenger 2 se odvíjí od listopadu 1986, kdy se v podniku Vickers v Newcastlu upon Tyne objevil vrchní výzbrojní inspektor generál Richard Frederick Vincent. Účelem jeho návštěvy bylo posouzení možnosti nahradit 986 tanků Chieftain konstrukčně pokročilejšími výrobky. Představitelé koncernu mu nabídli koncepci spočívající ve spojení poněkud modifikované věže tanku Vickers Mk 7 s modernizovaným podvozkem tanku Challenger 1. Zpočátku byly pro nový stroj navrhovány jiné názvy, např. Corsair či Charger, ale z marketingových důvodů byla dána přednost názvu Challenger 2. Rámcový projekt byl oficiálně prezentován 30. března 1987, jeho konkretizace trvala téměř rok a podrobnější verzi obdrželo ministerstvo obrany 10. února 1988. Do konce roku byly představeny dvě další varianty. Projekt byl zkoumán a srovnáván s tanky M1A1 Abrams, Leclerc a Leopard 2, což měla na starost komise Staff Requirement for the Replacement of Chieftain SR(L) 4026, která měla rozhodnout o výběru hlavního bojového tanku pro britskou armádu. Srovnávání se opíralo o analýzu technických údajů. Vítězné bojové vozidlo mělo být vyráběno ve Velké Británii. Hned v úvodu byly vyloučeny tanky německý i francouzský, údajně kvůli nedostatečnému pancéřování, což je poněkud pochybný argument, poněvadž pancíř francouzského tanku Leclerc je považován za stejně silný jako pancíř tanku M1 Abrams. Všechno nasvědčovalo tomu, že zvítězí M1A1, který by navíc byl podstatně levnější, avšak Američané chtěli část nejdůležitějších komponentů vyrábět sami a nedošlo k dohodě. Rovněž tehdejší britská premiérka Margaret Thatcherová rozhodně podporovala domácí konstrukci. Nepomohla ani německá prezentace nové verze Leopardu známé později jako 2AS. Přitom v té době měl budoucí britský výrobce zkušenosti pouze z testů prototypu tanku Vickers MBT Mk 7 a ze zakázky na věže s britskými kanony L7 pro brazilský tank Engesa EE-T1 Osório.

Oficiální objednávku na nový tank obdržel koncern Vickers 20. prosince 1988. V úvodu bylo na tzv. demonstrační fázi vyhrazeno 90 milionů liber. První smlouva byla podepsána 20. ledna 1989. V průběhu realizace byly do projektu zapracovány různé úpravy. Došlo k tomu ve třech etapách - v září 1989, v březnu

1990 a v září 1990, tedy až po dokončení prototypů. Celkem bylo uskutečněno 11 vážných změn oproti projektu. Současně koncern Vickers zkonstruoval nový drážkovaný kanon XL30E4 ráže 120 mm s podstatně větší odolností hlavně, díky němuž bylo možno vyvinout novou podkaliberní munici XL26 s jádrem z ochuzeného uranu a výmetnou náloží L14. Při té příležitosti vznikla i nová munice DU APFSDS L27A1 s náloží L16A1 (později L17A1) o průbojnosti zvýšené o 25 %. Byl zdokonalen balistický počítač a vylepšeny pozorovací a zaměřovací přístroje. Značné náklady byly investovány do zkonstruování nové věže usnadňující činnost osádce a díky tomu bylo dosaženo vysoké rychlosti palby navzdory používání dělené mu nice.

Ve vozidle byl ponechán dosavadní motor, ale převodovka byla nahrazena novějším typem TNS4.

Prototypy

Challenger prototyp V5 (06SP91)

Kontrakt z 20. ledna 1989 se týkal stavby devíti prototypových exemplářů. Kromě toho byly objednány dvě věže - jedna k testování výbroje (TA1), druhá k testování pevnosti pancíře (TA2). Všechna požadovaná technika byla připravena do 30. září 1990. Testy všech vozidel probíhaly na polygonu zkušebního střediska ATDU (Armoured Trials and Development Unit) Bovington Camp v hrabství Dorset a byly zaměřeny na ověření jejich technických parametrů v podmínkách podobných bojovým. Prototyp V1 (06SP87) byl určen k všeobecným zkouškám výkonů a vlivu vozidla na okolí. Později byl tento exemplář použit k přípravě tropické verze pro Omán (Project Copenhagen). Prototypy V2 (06SP88), V3 (06SP89) a V4 (06SP90) byly určeny ke zkouškám odolnosti vozidla, prototypy V5 (06SP91) a V8 (06SP94) k užitkovým zkouškám, prototypy V6 (06SP92) a V7 (06SP93) ke zkouškám výbroje a systému řízení palby a poslední prototyp V9 (06SP95) se měl po provedení nezbytných úprav stát vzorem pro sériovou výrobu. Později byl tento exemplář použit rovněž jako vzor (Project Exmouth) pro verzi Challenger 2E nabízenou na export. Toto vozidlo dostalo sériovou věž č. 2. V roce 1992 bylo předváděno na Blízkém východě, avšak zájem o ně projevil pouze Omán.

Testy prototypů V5 a V8 probíhaly od září 1993 do února 1994 a prokázaly, že parametry tanku Challenger 2 odpovídají technickým požadavkům, které byly na projekt kladeny. Mezitím byly vypracovány optimální metody výcviku technického personálu a osádek tanků. Testy pokračovaly na polygonech Longcross a Hurn,

schopnosti tanku během zimního provozu byly zkoumány v Chertsey a poté v Cattericku. V této souvislosti je třeba zmínit, že Challenger 2 byl prvním britským tankem vybaveným klimatizací.

Vojskové zkoušky prototypů V2, V3 a V4 v podmínkách podobných bojovým byly ukončeny v roce 1994. Trvaly 285 pracovních dnů. Každý den musel tank ujet 27 km na silnici a 33 km v terénu a vystřelit 34 ran z kanonu a 1000 ran z kulometů. Testům výzbroje bylo věnováno 16 hodin, testům pohonného ústrojí v různých rychlostech bylo věnováno 10 hodin. Prototypy ujely celkem 20 400 km a vystřelily 11 600 granátů ráže 120 mm.

Sériové tanky

Oficiální datum zařazení tanku Challenger 2 do výzbroje britské armády bylo 16. května 1994. Nejdříve byla naplánována výroba 426 strojů tohoto typu, avšak v důsledku rozpočtových škrťů byla objednávka snížena na 386 kusů. Původní smlouva na 127 bojových tanků (MBT) a 13 tanků k výcviku jízdy (DTT - Driver Training Tank) byla v červenci 1994 doplněna o kontrakt na dodávku 259 MBT a 9 DTT. První sériový exemplář byl dokončen 1. srpna 1994 a v září bylo hotovo šest kusů. V té době ministerstvo obrany prohlásilo, že tři z nich nedosahují požadované kvality, a odmítlo stroje převzít. Byla ustanovena velice přísná výstupní kontrola a nařizeno ověřování jakosti u každé vyrobené partie tanků, tzv. PRTG čili Production Reliability Growth Trials. První hloubková kontrola proběhla v listopadu 1997, další následovaly v březnu, červnu a říjnu 1998. Tyto akce pomáhaly odstraňovat nedostatky strojů vyráběných v závodech v Leedsu a Newcastlu. Navíc byly od ledna 1998 stavěny tzv. polní skupiny (Fielding Teams). Za tímto účelem byl zformován zvláštní tankový pluk disponující 38 tanky, který prováděl kompletní vojskové provozní zkoušky. V průběhu dvou a půl roku bylo

zorganizováno deset výcvikových turnusů.

Prvních osm tanků bylo zařazeno do služby koncem ledna 1998 a předáno pluku skotských gardových dragounů (The Royal Scots Dragoon Guards) v Německu. Poslední 38. exemplář dostal pluk 30. června téhož roku. Úředníkům ministerstva obrany evidentně nestačily dosavadní zkoušky a v období od srpna do prosince 1998 nařídili cvičení švadrony „B“ zmíněného pluku v podmínkách podobných bojovým. V průběhu 84 dnů strávených na polygonu ujelo 12 Challengerů celkem 5 040 km a vystřelilo 2 850 granátů ráže 120 mm a 84 000 nábojů ráže 7,62 mm. Testy dopadly velmi dobře.

Následujícím plukem přezbrojeným tanky Challenger 2 se stal 2. tankový pluk (2nd Royal Tank Regiment), který obdržel nové stroje koncem roku 1998 a začátkem roku 1999. Poslední vozidlo tohoto typu bylo předáno 17. dubna 2002 rotě „A“ 1. královského tankového pluku (1st Royal Tank Regiment), nejstarší britské tankové jednotce založené již na podzim 1916.

Do exempláře č. 127 používaly tanky kanonovou munici CHARM 1 (Challenger Armament), exempláře s vyššími čísly dostávaly munici CHARM 3.

V průběhu služby typu Challenger 2 bylo dále posilováno pancéřování vozidla. Na jeho přední stranu byly přidány úchyty k namontování reaktivního pancíře ERA (Explosive Reactive Armour). První verze představného pancíře chránícího hlavně boky korby je známá jako DL 1 (Dorchester Level 1). Detaily konstrukce jsou tajné. Druhá verze zahrnující představný pancíř na bocích věže a perforovaný kryt motorové sekce je označována DL 2F (Dorchester Level 2F). Praxe v Iráku prokázala, že tento druh pancéřování spolehlivě chrání před střelami z pancéřovek RPG.

Část tanků byla vyrobena jako velitelská varianta s přídatnou radiostanicí, jejíž umístění si vyžádalo snížení zásoby kanonové munice.

Modernizační program

Granáty používané pro tankový kanon se lišily od standardní munice NATO, která se tím pádem přestala vyrábět. Válka v Iráku však vyčerpala většinu zásob střeliva a za tohoto stavu byl vyhlášen program modernizace výbroje nazvaný The Challenger Lethality Improvement (zvýšení smrtící účinnosti Challengeru). Program spočíval v instalaci německého kanonu s hladce vrtanou hlavní Rheinmetall Rh 120 LSS ráže 120 mm z tanku Leopard 2A6. Rovněž německá munice DM53 s wolframovým jádrem byla účinnější než britská CHARM 3 s jádrem z ochuzeného uranu.

V lednu 2006 byl jeden tank přezbrojen kanonem Rh 120 LSS včetně kolébky, tepelné ochrany hlavně, vyhazovače nábojnic a brzdovratného zařízení. Změnilo se rozmístění munice, jelikož bylo nutno přidat nabíjecí automat nezbytný při použití nedělené munice. Ještě v témže roce bylo na výměnu primární výzbroje všech britských tanků vyčleněno 386 milionů liber.

V roce 2007 byl vyhlášen program pro udržení výkonnosti C2 CSP (Challenger 2 Capability Sustainment Program) na radikální modernizaci celého tanku, avšak z úsporných příčin byl v polovině následujícího roku zastaven.

Exportní verze Challenger 2E

Jakmile se naskytla možnost prodeje tanku Challenger 2 jiným státům NATO, byla vyvinuta exportní verze s novým počítačem řízeným systémem řízení palby obsahujícím gyroskopicky stabilizovaný panoramatický termický (denní i noční) zaměřovač SAGEM WVS 580 pro velitele a obdobné zařízení SAGEM SAVAN 15 pro střelce, obojí s laserovým dálkoměrem. Nový pohonný modul EuroPowerPack v sobě slučuje německý motor MTU 883 o výkonu 1118 kW (1 500 HP) s německou převodovkou Renk HSWL 295TM. Automatická převodovka má pět stupňů pro jízdu vpřed a tři pro jízdu vzad. Motor s převodovkou je kontrolován systémem Digital Power Pack Management System napojeným na hlavní řídicí počítač. Chlazení motoru je od firmy Airtechnology Group. Tank mohl nabrat více střeliva i paliva, což zvýšilo jeho dojezd na 550 km. Jelikož ve výběrovém řízení na nákup obrněné techniky pro řeckou armádu v roce 2002 zvítězil německý Leopard 2, byly v roce 2005 všechny práce na verzi Challenger 2E ukončeny.

Odvozená vozidla Challenger 2 DTT

Podle vzoru tanku pro výcvik řidičů Challenger Training Tank (CTT) vzniklo 22 téměř identických strojů na podvozku tanku Challenger 2 nazývaných Driver Training Tank (DTT). První z nich byl vyroben 10. srpna 1993.

Titan

Jedná se o mostní tank na podvozku Challenger 2. Vozidlo pohání motor CV 12 TCA No. 3 a jeho převodovka TN54E je přizpůsobena k jízdě nízkou rychlostí. Může převážet most s jednou mostovkou o rozpětí 26 m nebo dvěma nezávislými mostovkami o rozpětí 12 m. Tato verze se používá od roku 2006. Bylo vyrobeno celkem 33 exemplářů.

Ženíjní tank Trojan AVRE (Armoured Vehicle for Royal Engineers)

Pro ženíjní útvary byla vyvinuta verze Future Engineer Tank. Projekt vznikl v podniku BAE Systems Land Systems v Newcastleu v roce 2004, ale smlouva na dodávku takového vozidla byla s firmou Vickers uzavřena již v roce 2001. Vozidlo je standardně vybaveno bagrovým hydraulicky ovládaným kloubovým ramenem se lžící a vpředu buldozerovou radlicí. Pracovní zařízení vozidla umožňuje za hodinu vykopat 25 m protitankového příkopu. Radlice může být použita i k vyorávání min. Na předek korby lze namontovat mechanický odminovač a k rychlému otevírání průchodů v minových polích slouží odminovací zařízení Python Minefield Breaching System vystřelující rakety táhnoucí za sebou dlouhou hadici naplněnou plastickou výbušninou, jejíž detonace iniciuje položené miny v pásu 7 m širokém a 230 m dlouhém. Obrannou výzbroj tvoří kulomet ráže 7,62 mm. Trojan je poháněn dvanáctiválcovým dieselovým motorem Perkins CV 12 o výkonu 895 kW (1 200 HP). Vozidlo s tříčlennou osádkou má hmotnost 62,5 t, je tedy plně pancéřované. Tato verze je ve službě od května 2007. Bylo vyrobeno celkem 33 exemplářů, z nichž část je používána v Afghánistánu.

Challenger 1 ve službě i v boji

První verzi tanku Challenger bylo vyzbrojeno osm z celkem třinácti tankových pluků britské armády. Byly rozmístěny u 1. obrněné divize, 3. obrněné divize a 4. obrněné divize v Německu a u 2. pěší divize ve Velké Británii. Disponovaly jimi tak proslulé jednotky, jako jsou 14./20. pluk králových husarů (14th/20th King's Own Hussars), 13./18. pluk husarů (13th/18th Hussars), 2. tankový pluk (2nd Royal Tank Regiment) či pluk skotských gardových dragounů ('The Royal Scots Dragoon Guards).

Bojovým debutem Challengeru 1 se stala operace „Desert Storm“ (pouštní bouře) v roce 1991. Po irácké okupaci Kuvajtu se na bojové akce začala připravovat známá 7. obrněná brigáda (7th Armoured Brigade), k níž patřily dva tankové pluky - skotští gardové dragouni a královnini irští husaři (Queen's Royal Irish Hussars). Každý pluk měl 57 tanků (čtyři švadrony po 14 tancích a velitelský tank). V každé švadroně byly čtyři roty po třech tancích a velení se dvěma tanky. Dne 22. listopadu 1990 byla 7. obrněná brigáda sloučena se 4. obrněnou brigádou a byla z nich postavena 1. obrněná divize (1. UK Armoured Division). Divize disponovala 215 tanky, avšak problémy s dodávkami náhradních dílů pro celou sestavu způsobily, že z celkem 221 tanků přepravených do Saúdské Arábie jich bylo možno jen 85 % poslat na frontu. K jednotkám bylo přiděleno také 12 vozidel CRARRV. Dva dny po odeslání prvních tanků z Německa na Blízký východ byla za nimi dopravena první zásilka speciálních komponentů potřebných k provozu na poušti. Jednalo se o nové systémy filtrace vzduchu do motoru, chladicí okruhy, mazací okruhy, vybavení interiéru vozidla, chlazení termovizních přístrojů, elektroniky i systému řízení palby a akumulátory. Celkem bylo připraveno 160 takových sestav. Následně bylo tankovým jednotkám dodáno přidavné pancéřování a kryty proti raketovým a kumulativním střelám. Na vozidla byly přidány rovněž úchyty na dvě venkovní nádrže po 200 l.

Bojové akce začaly 24. února 1991. Po 66 hodinách bojů urazila 1. obrněná divize 300 km a zničila asi 300 iráckých bojových vozidel bez vlastních ztrát. Jelikož jejími protivníky byly převážně druhosledové divize, zničenou techniku tvořily většinou tanky T-55 a čínské Type 59 (mutace T-54). Bylo zaznamenáno rekordní zničení tanku T-55 prvním výstřelem na vzdálenost 5 100 m. Takových úspěchů bylo možno dosáhnout díky špičkové přípravě osádek. Ze 117 tanků 7. obrněné brigády jich pouze 12 vyřadily technické závady, což byl v bojových podmínkách mimořádně dobrý výsledek. Challenger 1 během této operace v praxi předvedl vyšší kvalitu mechanismů a dosáhl lepší přesnosti střelby než americký M1A1 Abrams. Lépe také zvládal těžký terén, a navíc s nižší spotřebou paliva. Nicméně ani tak příznivé hodnocení z ostré bojové akce nepřispělo k větším ujmám o britské tanky.

V pozdějších letech se typ Challenger 1 zúčastnil mnohonárodních operací v Bosně a Hercegovině a operace

„Joint Guardian“ (společný strážce) vojsk NATO na území Kosova.

Challenger 2 ve službě i v boji

Challengery 1 nasazené v bývalé Jugoslávii byly v roce 2000 nahrazeny vozidly novější verze. Challengery 2 byly ve výzbroji švadrony „B“ pluku skotských gardových dragounů, jenž byl součástí mezinárodních mírových sil KFOR. Jeho úkolem bylo kontrolovat a hlídat cestu z Prištiny do Srbska. Demonstrace síly britských tanků tam trvala půl roku.

Protože se na začátku jedenadvacátého století začalo schylovat k dalšímu konfliktu s Irákem, byla od září do listopadu 2001 zorganizována cvičení „Saif Sareea / Swift Sword“ (rychlý meč) zahájená ve Velké Británii a ukončená v Ománu. V rámci těchto podzimních manévřů bylo na Blízký východ přepraveno 22 500 vojáků, 6 500 vozidel, 93 letadel i 21 lodí.

Mezi vozidly bylo 547 bojových vozidel včetně 66 tanků Challenger 2. Na území Ománu probíhala cvičení ve velmi obtížných terénních podmínkách, avšak obrněná technika na ně byla připravena modifikacemi zavedenými po zkušenostech získaných o deset let dříve. Cvičení se účastnily také tanky Challenger 2 ománské armády, která zakoupila celkem 38 strojů tohoto typu.

Manévry v Ománu přinesly další zkušenost i s vedením činnosti v těžkých terénních a klimatických podmínkách, diametrálně jiných než ty, pro něž byl tank vyvíjen. Tyto zkušenosti se hodily při operaci „Telic“ - britské účasti na invazi do Iráku známé spíše pod americkým označením „Iraqi Freedom“ (irácká svoboda). Na tuto operaci bylo vysláno 116 tanků Challenger 2 a 26 vyprošťovacích tanků CRARRV ze 7. obrněné brigády.

V noci z 20. na 21. března 2003 začala druhá válka s Irákem. Britské tanky přejely hranice v 03.07 hod. a následujícího dne byla zahájena ofenzivní činnost. Švadrona Cyclops z 2. tankového pluku z 1. obrněné divize zaútočila směrem na město Az Zubajr ležící jihozápadně od Basry. Tankové jednotky postupovaly přes opevněné osady pod intenzivní palbou pancéřovek a pěchotních zbraní. Na oplátku ničily tříštivými granáty místa odporu a další čištění terénu ponechávaly na pěchotě následující je na bojových vozidlech pěchoty a obrněných transportérech. Některé tanky byly mnohokrát zasaženy, avšak žádný nebyl vážně poškozen.

Útoku na druhé největší irácké město Basru se zúčastnily tanky dvou švadron pluku královských hulánů (Queen's Royal Lancers). První etapa útoku byla nazvána bitvou o mosty. Dne 25. března v 01.20 došlo k tragickému incidentu, když byl tank jedné ze švadron omylem zničen Challengerem z jiné bojové skupiny. Během dobývání Basry se vedly boje v městské zástavbě za silné palby obránců. Sporadicky docházelo i ke střetům s iráckými bojovými vozidly. Ani v jednom případě však britské tanky neutrpěly ztráty. Jeden z Challengerů dostal v průběhu bojů o město 70 zásahů z pancéřovek, a přesto neutrpěl vážnější poškození. Byly zaznamenány zásahy 14 a 8 střelami z pancéřovky a jeden zásah řízenou raketovou střelou MILAN, ale poškozené stroje se již po několika hodinách znovu vracely do boje. V bojích s iráckou armádou nepřišli Britové ani o jedno bojové vozidlo.

V pozdějším období bojů byly poškozeny dva tanky. K prvnímu případu došlo v srpnu 2006, když střela z pancéřovky RPG-29 probila pancíř a lehce zranila řidiče. Ve druhém případě z 6. dubna 2007 způsobilo najetí na minu těžký úraz řidiče, který přišel o nohu, a menší poranění ostatních tankistů.

V současnosti je provozováno 256 tanků Challenger 2, které mají zůstat ve službě do roku 2035.

Zdroj:

Amercom SA
internet